

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Raztrgana Evropa.

S člankom „V velikem svetu“ smo hoteli v velikih črtah pokazati današnji svetovno-politični položaj in njegovo zamotanost. Jasno je, da je njegov vpliv na gospodarsko in politično življenje vseh tudi manjših evropskih držav izredno velik. Ne smemo pa trditi, da bi bilo evropsko življenje narekovano izključno samo od svetovno-političnega položaja. Kako izgleda torej v tem malem kontinentu, ki mu pravimo Evropa?

V velikih obrisih je bilo razmerje med evropskimi državami nakazano že z izidom svetovne vojne: zmagovalci na eni in premaganci na drugi strani. Mogoče bi medsebojno razmerje evropskih držav še boljše označili, če bi rekli: na eni strani oni, ki so s svetovno vojno profitirali bodisi politično ali gospodarsko, na drugi strani države, ki so izgubile na zemlji in gospodarski sili. Nemčija nosi še danes kljub črtanju velikega dela vojnih reparacij najtežje breme izgubljene vojne, ker je izgubila vse kolonije, ki so bile v veliki meri podlaga visoko razviti nemški industriji. Tudi v Evropi je izgubila precej ozemlja, a izguba vseh kolonij je neprimerno hujši udarec. Avstrija, Bolgarija in Turčija so delile njeno usodo, okrnjena Madžarska išče politične zaslombe pri teh državah, finančno pomoč pa v Franciji. Tej skupini se približuje še užaljena peta država in to je Italija. Italija je računala v svetovni vojni in se odločila za zavezniške države, ker so ji obljubile večji profit, večjo korist. Italiji se je šlo predvsem za jadransko obal in ta je bila tedaj še avstrijska last in zato se je Italija odločila za ta vojni plen. Po izidu svetovne vojne pa se italijanskim zahtevam ni povsem ugodilo in danih ji obljub ne stoočstotno izpolnilo, ker je imela svetovna vojna baje tudi namen, da osvobodi male narode tujega robstva. Zato je nastalo v Italiji nezadovoljstvo in dolžila je Francijo, češ da ji Adrije ni privoščila. Ta spor med Francijo in Italijo se vedno bolj poostruje in potek razorožitvene konference ter očitno koketiranje Italije z nemškimi monarhisti kaže, da zna mera prav kmalu postati polna. Sicer se predvsem francoski krogi močno trudijo, da bi končno premostili ta veliki prepad obeh romanskih držav, a do danes še niso dosegli nobenega uspeha. Zato se Italija vedno bolj približuje skupini premaganih držav in tem je seveda dobrodošla zaveznica, ker je po številu svojega prebivalstva in po svoji trdni notranji organizaciji jako rešpektirana država. Le eno moti njeno novo zavezništvo, da ne more namreč nuditi zadostne finančne podpore predvsem Bolgariji in Madžarski. Edina Albanija živi že leta od italijanskega kapitala in je povsem italijanska kolonija ob vratih Jadranskega morja.

Francija je bila že v vojni jedro antante in igra tudi po vojni velevažno vlogo. Kot zmagovalka v svetovni vojni ni doživela notranje revolucije kakor Nemčija in Avstrija in je bila takoj v stanju, da prilagodi svoje državne potrebe novonastalim razmeram. Medtem ko je nemško državno življenje več ali manj komandirala masa s pouličnimi demonstracijami in je doživljala avstrijska re-

publika svoje porodne bolečine, se je Francija notranje vedno bolj utrjevala in je danes ena izmed držav, ki najbolj kljubujejo svetovni gospodarski krizi. Po svetovni vojni se je pokazalo, da nemški narod ni še zrel za samostojno in svobodno življenje v državi brez komande in nove državne oblike, ki so bile ustvarjene pod pritiskom mase, nikakor ne odgovarjajo sedanjemu značaju nemškega naroda in ne pristojajo premagani državi. Tako značilno je v današnjem razvoju Nemčije, da povsem hladnokrvno sprejema diktatorje raznih Papenov in se celo ne brani več novega cesarja. V gospodarsko in finančno močni Franciji so našle politično zaslombo in gospodarsko pomoč male povojne države. Kot francoska zaveznica je nastala na razvalinah nekdanje Avstro-Ogrske Mala antanta: Čehoslovska, Jugoslavija in Rumunija. Tudi poljska republika je seve prisiljena iskati zaslombe v Parizu. Belgija, v vojni opustošena po Nemcih, je pomembna le v zvezi z Francijo.

Italijanska zunanja politika se je mnogo trudila, da naveže razne srednje in vzhodno-

evropske države na se in tako ojači svoje stališče v Evropi. Dogledna bodočnost bo pokazala, v koliko bosta Bolgarija in Madžarska v stanju, da uravnesita svoje gospodarstvo brez francoskih posojil in se otreseta nato francoskega političnega vpliva. s

Evropa se torej trga v dva tabora. Prav verjetno je, da se njuno nasprotstvo vsled novih dogodkov v Nemčiji še poostri in da se razbije zadnja itak zgolj zunanja oblika evropske mednarodne vzajemnosti in to je društvo narodov. Manj verjetno je, da bi se to nasprotstvo nekoč izigralo v novo vojsko, kar bi bilo seveda najbolj povolji največjemu svetovnemu kolosu: boljševiški Rusiji. Lahko trdimo, da je strah pred boljševizmom danes edini vzrok, da prihaja nasprotje evropskih držav do izraza le na političnih in gospodarskih konferencah, predvsem pa na gospodarsko-političnem polju in še najbolj v carinski politiki posameznih držav. Toda kaj, če se nasprotje še naprej veča in poostruje!?

Nemci skrbijo za svoje manjšine.

Velika manifestacija društva za Nemce v inozemstvu v Berlinu. — Nemci ne prosijo marveč zahtevajo zaščito svojih manjših. — Prihodnje leto zborujejo v Celovcu.

V Berlinu obstoja posebno društvo z izključno nalogo, da skrbi za nemške manjšine v inozemstvu in jim nudi vsa moralna in gmotna sredstva za njihov nadaljni obstoj. To društvo uživa naklonjenost vseh uradnih krogov in zadobiva vedno večjo važnost v okvirju nemške zunanje politike.

V prvi polovici meseca septembra se je vršilo v Berlinu večdnevno zborovanje tega društva, ki ga je zaključila prireditev, posvečena nemški šolski mladini in nemški šoli v inozemstvu. Na tej prireditvi je sodelovalo okoli 12.000 učencev in učenk in se je udeležilo okroglo 40.000 gledalcev. Šolska mladina je nastopila v narodnih igrah, plesih, prostih vajah, izvajala glasbene in pevske točke in uprizorila slavnostno igro „Narod hoče k narodu“. Ta zaključna prireditev je pokazala enotnost in **močno nemško povdarjeno smer sodobne mladinske vzgoje** ter je dokazala izredni vpliv omenjene berlinske organizacije za nemške manjšine v velikem javnem življenju.

Prireditve so se udeležili tudi člani nemške vlade, tako notranji minister, finančni minister, minister za prehrano in še vrsta drugih predstavnikov in predstojnikov civilnih in vojaških oblasti.

Pokrovitelj je bil berlinski nadžupan. V svojem otvoritvenem govoru je naglasil, da je društvo za Nemce v inozemstvu kot prvo spoznalo potrebo, da si privzgoji nemško mladino in jo navduši za brate onstran političnih meja. **V tej mladini bo nemškim manjšinam, ki hočejo ohraniti svojo kulturo in svoj materni jezik, najizdatnejša opora in pomoč. Mi ne prosimo — je nadaljeval nadžupan — marveč mi zahtevamo in sicer z vso pravico zahtevamo, da smejo naši rojaki v inozemstvu neovirano gojiti svojo narodno svojstvenost in svoj jezik.** In ti mladina boš iz zaupanja v svojo zgodovino gradila novo, svobodno nemško državo.

V imenu nemške in pruske vlade se je notranji minister zahvalil društvu za vso njegovo skrb, ki ga je posvetilo mladini,

da jo vzgaja v stalni misli na milijone nemških bratov, ki žive izven nemške domovine. **Obe-nem je prebral spomenico državnega prezidenta Hindenburga, v kateri je izražena želja, naj bi postala ta prireditev glasna izjava mladine za ves nemški rod v tu- in onostranstvu in naj bi utrdila vez rajhovskih Nemcev z nemškimi brati v ostalih državah.**

Prvi predsednik društva za nemštvo v inozemstvu je povdaril: Čimprej bo znala mladina gledati preko ozkih meja svoje domovine na one milijonske vrste svojega naroda, ki se borijo tam zunaj za svoje nemštvo, temprej bo postala skrb zanje splošno narodni interes.

Gdanski senator dr. Strunski se je nato zahvalil v imenu vseh nemških manjšin društvu za njegovo izdatno pomoč in zaključil: „Pomagajte nemškim šolam v inozemstvu!“

Odbor je nato sprejel sklep, da se vrši **prihodnje leto zborovanje društva za nemštvo v inozemstvu v Celovcu**, „ker igra Celovec kot kulturno središče velikega nemškega inozemskega ozemlja posebno vlogo.“

Občudujemo Nemce, v kolikor jim je skrb za njihove manjšine iskreno narodna zadeva, in zato tem bridkeje občutimo njihovo pristranost, da vodijo napram manjšinam v lastni državi tako malenkostno in prazno politiko, ki je za 60 milijonski narod naravnost sramotna in porazna. Bi li širokogrudnost napram tej mali peščici lužiskih Srbov, burgenlandskih Hrvatov in koroških Slovencev res odtehtala veliki vpliv, ki bi ga nemški narod lahko dosegel s stvarnejšo manjšinsko politiko! Ali moramo prisiljeni res že verovati, da postajajo Nemcem njihove manjšine v inozemstvu zgolj še sredstvo njihove zunanje politike!? Potem pa svojim bratom v Jugoslaviji, Češki in drugod le slabo služijo!

Nemci naj bodo uverjeni, da bomo ostro čuvali naše manjšinske pravice in v danem slučaju govorili kot je primerno za položaj nenemške manjšine v nemški državi.

Papen — diktator Nemčije.

Nemški državni zbor razpuščen. — Možnost prepovedi hitlerjanskih čet. — Brez-uspešen odpor nar. socialistov. — Nove državnozbornske volitve v novembru? — Predvojna Nemčija vstaja a brez Hitlerja.

Dogodki v Nemčiji se kopičijo s vsakim dnevom. Papenova vlada si je bila nadela nalogo, da za vsako ceno zavaruje zasebne interese veleindustrijalcev in veleagrarcev. Izdelala je delovni program in ga predložila javnosti. Predsednik državnega zbora nac. socialist Goering je sklical zasedanje. Kot prvo točko je obravnaval državni zbor zasilno odredbo Papenove vlade z dne 4. septembra in jo brez debate z ogromno večino zavrnil in s tem izrekel nezaupnico vladi. Še pred glasovanjem pa je prosil za besedo kancler Papen, da prebere dekret o razpustu državnega zbora. Predsednik mu besede ni dal in kancler se je zadovoljil s tem, da je položil dekret na predsedniško mizo in se je nato z ostalimi vladnimi člani odstranil iz dvorane. Nato silni protesti, ogorčena pisma in grožnje s sodnijsko tožbo, a Papen je ostal, svest si Hindenburgovega zaupanja in svoje kanclerske moči, gospodar položaja.

Da potolaži ogorčene zastopnike ljudstva, je obljubil nato Papen razpis novih volitev v državni zbor. Državna ustava daje za to rok 60 dni, a ni izključeno, da se bo vlada odločila za izpremembo volilnega zakona in sicer s pomočjo zasilne odredbe. Razumljivo je, da bo pri tem stremela, da razbije Hitlerjeve glasove.

Nemški vladni krogi nameravajo razpustiti Hitlerjevo vojsko, njegove sekcije in organizacije, kakor hitro se bo zato pokazala potreba. Odpor hitlerjancev je v toliko brezuspešen, ker se je Papen pri vseh svojih ukrepih poslužil njihovega orožja — diktature — seveda ga obrača najprej proti njim samim. Izgleda, kot da bi Hitler v teh zanj odločilnih trenutkih izgubil vsak pogum, ker se zadovoljuje z borimi protesti in grožnjami. Njegova je zasluga, da je vzbudil v Nemčiji ostri nacionalistični duh, a ne on marveč Papen žanje sadove. Ne Hitler marveč on je dosegel v Ženevi znižanje nemških reparacij, stavil zahtevo enakosti oboroževanja Nemčije z ostalimi državami, Papen dviga prapor nemškega militarizma. Tragika Adolfa Hitlerja, ki je sicer razumel navduševati množice z ognjevitimi besedami in buditi ekstremno nacionalno zavest, a je popolnoma odpovedal v odločilnih trenutkih in mora sedaj gledati, kako žanje njegov politični nasprotnik njegovo setev.

Hindenburg je pred kratkim izdal odlok, ki odreja ustanovitev državnega kuratorija za telesno vzgojo nemške mladine. Ta naj skrbi, da se med mladino gojijo športne panoge, pohodi, redovne vaje. Kot športni učitelji naj služijo bivši oficirji. Mladino se bo vzgajalo v posebnih taboriščih in sicer na državne stroške. Ta prezidentov odlok je nadaljevanje nemške oboroževalne akcije. Vladni krogi naglašajo, da odlok ni naperjen proti mirovnim pogodbam, marveč naj služi le enemu cilju, da izvežba mlade Nemce, da bodo sposobni vojaki, disciplinirani in večji v manevrih.

Tako vstaja predvojna Nemčija — brez Hitlerja, a v njegovem militarističnem in diktatorskem programu. Nevarna pa je igra z orožjem: hladna kanclerjeva gesta in papirnat prezidentov dekret in odletel je mož, ki je budil temne, sovražne sile v nemškem narodu. In treba bo le enake geste in dekreta, pa bodo strti tudi drugi, ki se hočejo poigravati še naprej z istim orožjem.

Francija je odgovorila na nemške oborožitvene zahteve. Odgovor naglašja, da so nemški očitki Franciji zastran razorožitve popolnoma neupravičeni, ker je Francija doprinesla že velike žrtve razorožitveni ideji in je imela francoska delegacija v Ženevi nalogo pospešiti splošno razorožitev v mejah, ki dopuščajo varnost prizadetih držav. Enakopravnost, ki jo Nemčija zahteva, pomeni izpremembo verzajske mirovne pogodbe in na to izpremembo morajo pristati vse države, ki so mirovno pogodbo podpisale. Kljub temu pa je Francija pripravljena, da izmenja misli z nemško vlado, če se odločitev prepusti razorožitveni konferenci v Ženevi. V vprašanju Reichswehra francoska

vlada ne more pristati na zopetno oborožitev Nemčije in tudi ne na izpremembo statuta Reichswehra, ker bi to pomenilo povečanje nemške oborožene sile in bi povzročilo tudi pri drugih državah novo tekmovanje v oboroževanju. O tem svojem odgovoru je Francija obvestila vse zavezniške države, med drugimi Češko, Jugoslavijo, Rumunijo in Poljsko.

Nemčija je odpovedala Jugoslaviji trgovinsko pogodbo. Odpoved je pripisovati predvsem interesom nemške vlade, da zaščiti nemško kmetijstvo. Dosedanja pogodba je potekla s septembrom in v kratkem se pričnejo pogajanja za sklenitev nove pogodbe. Nemčija skuša ščititi svojo kmetijsko proizvodnjo, zaradi zahtev svojih veleagrarcev a išče na drugi strani tržišča za svojo izredno močno industrijo. Nemški carinski politiki se je posrečilo, da je se domača produkcija dvignila. Izvoz v Nemčijo stalno pada, tako je Jugoslavija izvozila l. 1931 le še za 543 milj. din. napram 791 milj. din. predlanskega leta.

Nemčija odklonila sodelovanje na razorožitveni konferenci. Nemška vlada je poslala predsedniku razorožitvene konference pismo, v katerem naznanja, da se sej konference ne bo več udeleževala, ker razorožitvena konferenca ni priznala nemške zahteve po enakopravnosti. Nemčija nima nobenega jamstva, da pride do radikalne razorožitve vesil. — Državna vlada je obenem naročila ladjedelnici v Wilhelms-havnu, naj nemudoma začne zgradbo velike oklopnice.

Kaj se pripravlja v Avstriji? Avstrijski listi poročajo, da se tudi pri nas pripravlja po nemškem vzorcu vlada, ki se bo predvsem naslajala na zaupanje zveznega predsednika in bo v svojih ukrepih šla v slučaju potrebe preko državnega zbora. Drugače povedano: v naši republiki se uvede diktatura. Na to možnost se sklepa iz dejstva, da so zadnji čas posetili v Porečah bivajočega kanclerja dr. Dollfussa trgovinski minister Jakončig in vodja Heimatschutzta Starhemberg s stotnikom Reichlom. Vladni listi to domnevo odločno zavračajo. Iz dosedanjih izkušenj parlamentarnega dela in predvsem iz težkoč-ki jih je imela vlada s parlamentarno odobritvijo lozanske pogodbe, pa bi ta nova sprememba političnega življenja v Avstriji nikakor ne bila nepričakovana.

Vlada obljublja za jesen obsežen gospodarski program. Minister Jakončig se je na povratku iz Italije ustavil tudi v Celovcu in se sestal z zastopniki gospodarstva in obrti. Minister je naglasil potrebo nujnih gospodarskih ukrepov, ki naj se izdelajo v soglasju z gospodarskimi zastopniki posameznih dežel. Vlada je pripravljena, da čimprej podpre ogroženo gospodarstvo s podrobnim gospodarskim programom.

Burgenlandski Hrvati slavijo prihodnje leto štiristoletnico naselitve v deželo, kjer se danes nahajajo njihova lična sela in trgi. Tod je nekoč bival rod panonskih Slovencev v lastni državi. V narečju burgenlandskih Hrvatov je še mnogo sledov stare panonske slovenščine. Štiristoletnico nameravajo proslaviti na prav svečan način.

Prve volitve v kmečko zbornico.

Ni treba omenjati, da je Koroška v gospodarstvu zaostala za drugimi avstrijskimi deželami, ker se je pri nas posrečilo eni stranki, da je spravila gospodarsko povzdigo pod svoje okrilje. Pri nas smo doživljali dosedaj čudno stanje, da so vsi davkoplačevalci plačevali za povzdigo kmetijstva, a korist so imeli v prvi vrsti samo člani Gauvereinov. Ta društva pa je vestno čuval Landbund, da so ostala v njegovih rokah.

Kar velja za celo deželo, to velja še bolj za slovenski del. Tu so bili Gauvereini čisto navadno krajevni odbori Landbunda, tako da tej stranki sploh ni bilo treba imeti posebnih odborov za strankino delo, kakor jih sicer ima vsaka druga stranka. Pri nas so v ogromni večini bili Gauvereini središča političnega dela proti nam zavednim Slovincem in to delo smo plačevali tudi mi v svojimi davki.

Prireditve Gauvereinov so bile navadno delo za ponemčevanje, saj so bili vsi govori, četudi so bili morda strokovno dobri, nemški; niti enega slovenščine zmožnega učitelja ni

bilo na razpolago, da bi Slovincem brez razlike strank v domačem jeziku razložil to ali ono važno gospodarsko vprašanje. Še več! Kjer smo se potrudili, da smo s svojimi močmi priredili kaj za povzdigo gospodarstva, so nam delali težkoče, da, celo konkurenco. Spomnimo se samo na naše gospodinske tečaje, s kakšno silo in s kakšnimi zvijačami so jih skušali preprečiti ali vsaj priredili konkurenčne tečaje in sicer z deželnim, torej tudi našim denarjem. Tako na p. v Železni Kapli, Dobrlivasi, na Rudi, v Štebnu pri Bekštanju itd. To je bilo mogoče le, ker se je deželni kulturni svet smatral poklicanega, da podpira ponemčevanje, a ne gospodarske povzdige.

Šele, ko gledamo delo dež. kult. sveta in njegovih Gauvereinov od blizu, razumemo, kako je mogoče, da so ravno slovenski kraji gospodarsko najbolj zaostali kraji cele Avstrije.

Spoznanje, kako smo gospodarsko zemarjeni, je vedno bolj vpilo po spremembi. Ustanove za gospodarsko povzdigo naj niso v rokah ene stranke, Landbunda, ampak naj so za vse, tudi za nas. Pač nismo zato v Avstriji, da postanemo berači na svoji zemlji, ki jo naj dobijo tujci, ampak zato, da se nam nudi vse možnosti, da ostanemo na svoji zemlji. Da to zahtevamo, imamo pravico. Vsled tega spoznanja se veselimo spremembe, da izgine dež. kult. svet in pride na njegovo mesto kmečka zbornica.

Prvič imamo priliko, da bomo mogli svoje gospodarske težnje sami zastopati. Prilika za to nam bo dana v novih občinskih odborih, ki bodo namesto Gauvereinov, v novih okrajnih odsekih in v kmečki zbornici sami. Zato nam narekuje ljubezen do naše zemlje, ljubezen do naših kmečkih domov, da storimo vse, da pridemo v vse tri zastope: v občinski, okrajni in v zbornico. Pri tem nas nesme motiti močna agitacija Landbunda, ki je zanesel politiko dež. kult. sveta v Gauvereine, a sedaj v svojem oklicu pravi, da je namen volitev ta, da se dokaže, da kmečko ljudstvo odklanja politiko v kmečki zbornici in da morajo za kmetje voliti edino može, ki so imeli prej v rokah dež. kult. svet. Ravno zato, da ne ostane povzdiga kmetijstva v rokah ene politične stranke Landbunda, ampak da so zastopani kmetje vseh strank, moramo skrbeti, da se ne voli kandidatov Landbunda, ker ti so imeli dosedaj priliko skrbeti za povzdigo našega kmetijstva in so tako skrbeli, da so slovenski kraji najrevnejši cele Avstrije. Tega pač ne morejo utajiti. Naša skrb bo toraj, da zaupamo drugim. Zaupamo pa edino takim, ki z nami trpijo na naši zemlji, jo ljubijo in zato nikoli ne bodo podpirali stranke, ki glasno priznava, da je edina stranka na Koroškem, ki drži roko čez naseljence, to je rajhovce. Borili se bomo v prvi vrsti proti stranki, ki spravlja našo zemljo v roke tujcev. Mi hočemo ostati na svoji zemlji svoji gospodarji in zato bomo volili v kmečko zbornico le tiste, ki si jih bomo na prihodnjem zboru zbrali sami.

Sedemdesetletnica smrti škofa A. M. Slomška.

Slomšek! Znano ime, tolikrat izpregovorjeno in napisano v našem svetu. V naših domovih visi ponekod njegova slika: plemenite poteze kneza in vladike slovenskega rodu. Naši bratje tam za Karavankami in za Peco si že dolgo iskreno želijo, naj bi se tega lavantinskega škofa prištelo blaženim. In prej ali slej bo dala Cerkev svetemu možu pravico oltarja.

Zato ne izgovarjajmo tega imena površno in lahko! Raje prosimo, da bi nam nebo naklonilo prav kmalu zopet enakega velikana, ki bi z isto ljubeznijo in preprosto slovensko besedo našel pot med naše ljudstvo, v vrste naših najmlajših in najnedolžnejših, kot je to razumel veliki škof. Kako krvavo bi ga rabili koroški Slovenci!

Njegov oče je bil posestnik na Slomu blizu Celja. Mati ga je učila molitve in ljubezni. učitelj Župančič na celjski gimnaziji je vzbudil v njem iskro rodoljubja. Bogoslovec Slomšek je bil v celovškem semenišču prvi učitelj slovenščine in najmarljivejši čitalec semeniške knjižnice. „Tako lepo govorijo kot bi rožce

sadili" je govorilo ljudstvo na Bizeljskem o svojem novem kaplanu Slomšku in trunona hitelo k njegovim po globokih mislih slovečim pridigam. „Dušni pastir bodi oče ljudstva in zato spoštuj njegovo domačo besedo!“, je bilo geslo Slomška spirituala celovškega bogoslovja. In bogoslovci so tedaj polagali izpite iz slovenščine na prav slovesen način ob prisotnosti slovničarja Janežiča in profesorja Ahaclja. V večernih urah pa so se slovenski rodoljubi v Celovcu shajali na Ahacljevem stanovanju na važne pomenke. Skrb za dobro vzgojo mlade slovenske dece diči Slomška kot poznejšega dekana in šolskega nadzornika v Vuzenici. „Blaže in Nežica“ je naslov prvi njegovi šolski knjigi. Še danes bi ta knjiga lahko služila kot vzgled vzornega slovenskega pouka in Bog ve, če se ne bomo morali kedaj vrniti še k njej!? Kot nadzornik ljudskih šol cele škofoije spozna Slomšek še prav posebno veliko potrebo slovenske nabožne in poučne knjige. Nemška oblast mu odreče dovoljenje za ustanovitev književnega društva po vzorcu nemškega „Mechitaristenverein“ in zato se zaenkrat zadovolji z izdajanjem „Drobtinic“. 1846 posveti nato solnograški nadškof Slomška v lavantinskega škofa. Z njim se prestavi škofijski sedež iz nemškega Št. Andraža v Maribor. Novi vladika skrbi v še izdatnejši meri za povzdigo ljudske srčne in umske izobrazbe. In ko išče l. 1851 ustanovljena družba sv. Mohorja matičarje- podpornike, najde glavnega v lavantinskem škofu. „Ostanimo katoličani in Slovani!“ zaključijo škof Slomšek svoj zadnji govor v zboru svojih duhovnikov.

Slika slovenskega duhovnika! Koliko je moralo biti navdušenja za sveto stvar in koliko narodne ljubezni v tem velikem možu, da je od jutra do mraka svojega življenja z delom služil svojemu ljudstvu!

DOMAČE NOVICE

Petindvajset let.

Šmihel, dne 11. septembra 1932.

Čisto tiho in skoro neopaženo, brez zunanega napravljanja smo se v nedeljo, dne 11. t. m. spominjali petindvajsetletnega župnikovanja preč. g. Josipa Vintarja. Zato pa je bilo vse skromno slavje iskreno dovolj.

Petindvajsetletno, odgovornosti polno dušnopastirsko delo z nemirnimi leti svetovne vojne in napetimi dnevi koroških nemirov je naložilo g. župniku marsikatero temno skrb in trpljenje, pa prineslo tudi mnogo plemenitega veselja. Kljub vsem težavam razrvanih časov in navzlic vsej krivici nemirnih dni so stopali pred nami in nas vodili kot klicar božji skozi nestalnost življenja v božji svet. Njegove interese so zastopali proti vsem temnim silam, ki trgajo ljudstvo z lažjo in krivico od Boga, mu jemljejo vero in ga vzgajajo k nepoštenosti. Skozi vsa leta so z jasno besedo kazali pot resnice in radodarno delili duhovne zaklade Cerkve. Toliko zdravja in notranjega bogastva je izprosil njihovo vestno delo vsej župniji. Za to delo smo g. župniku iz srca hvaležni. Pa č. g. župnik so poleg vzvišenega dušnopastirskega delovanja posvetili mnogo časa in skrbi tudi delu za procvit in razvoj vsega prosvetnega in gospodarskega življenja. Podpirali so ustanove, ki se trudijo z idealno nalogo ljudske izobrazbe. Skozi vsa leta so kot tajnik domače posojilnice delali nato, da se ta važna gospodarska ustanova razvija v močan steber domačega gospodarstva. Bistriška občina ne more mimo velikih zaslug dolgoletnega občinskega svetovalca in odbornika, ki je v težkih časih pomagal soupravljati domačo občino. Šolski svet in kmetijsko društvo sta marsikatero skrb in delo prepustila njihovim rokam. Nešteto pa je skritega in nesebičnega dela za vse pomoči potrebne in predvsem za študente.

Naj ne bo to prazen slavospev, marveč vsaj košček dokaza naše hvaležnosti č. g. župniku za njihovo vestno, dolgoletno delo. Bog jim plačaj vse delo, trpljenje in ljubezen do nas!

Tudi kos nemške kulture. Začetkom septembra je priredila večja nemška družba iz Gradca v avtobusih izlet v Maribor. Jugoslovansko vino je kaj prijalo in prav kmalu so bili židane volje. Nazajgrede so se nekateri izmed te vesele nemške družbe poslužili mest-

nega avtobusa, v katerem je sedelo več domačinov Slovencev in par mariborskih Nemcev. Komaj so Gradčani zasedli prostore, so se začeli jeziti, češ da je voz premalo prezračen in preteman in nato so se lotili še ostalih gostov in se norčevali z njimi dotle, da je postalo ostali družbi prenemno in si je tako pristaško obnašanje odločno prepovedala. Pa vrli gospodje iz Gradca so bili nato celo užaljeni in so se začeli posluževati tudi nacionalnih psov. Končno vstane nek mariborski Nemeč in glasno izjavi, da ga je sram takih rojakov in da jih bo sam izročil policiji. To je na nadeute nacionalce seveda vplivalo kot mrzel curek na razgrete glave in skrivaj so izginili. — Škoda, da mi nimamo več takih treznih Nemcev, kot je bil oni Mariborčan. Dovolj bi imeli posla!

Hodiše. (Občinska seja.) Dne 1. septembra t. l. je bila sklicana seja po § 30. t. 2 in so bili zato vabljeni tudi vsi namestniki. Seja pa je bila podobna bolj neki maškeradi, ker so prišli možakarji slavne „Wirtschaftspartei“ k njej s precej korajže in talenta za razne podle izraze, ki so jih nato prinesli proti odbornikom naše stranke in posebno proti č. poslancu Starcu. Pa ne smete misliti, dragi bralci, da so prišli ti vrli „kulturonosci“ s svojim socialističnim priveskom delat samo nemir, na programu so imeli še točko „nastavitev novega sekretarja“. Ker jim je bil izbrani izredno povšeči, je morala biti njegova nastavitev tem slavnejša. In to slavje je moglo obstojati seveda samo v brutalnem napadu na naše odbornike. Radovedni smo, kaj poreče k nastavitvi prebivalstvo in še posebej k temu, da so gospodje „gospodarske stranke“ skupno z rudečim Heimatschutzem povečali tudi plačo županovo za celih 100%. Srečna občina, ki danes lahko zvišuje plače. Končno se je še sklepalo o napeljavi elektrike v občinsko pisarno. Mi smo s to točko navezali upanje, da se prav kmalu posveti v glavah ostalih odbornikov, kako ustvarja tako njihovo delo vedno večje sovraštvo. No, počakajmo na končni uspeh take občinske politike!

Kamen. (Namišljen roparski napad.) Gostilničar Virt zaposluje Dunajčana, ki se ponaša s svojimi psihologičnimi predavanji, katere mora navadno predčasno zaključiti, ker kažejo udeleženci premalo interesa za njegova izvajanja. Sicer pa vrši pri njemu službo hlapca in prevoznika piva. Virt ima namreč zalogo piva pivovarne pri Štihu. Dne 11. t. m. je peljal pivo v penzijo „Obir“ in se vračal skozi Ščedmo, to je gozd med Selom in Kamnom. Doma je pripovedoval, da sta ga v gozdu naenkrat ustavila dva roparja, ki sta naperila nanj revolverje in zahtevala denar ali življenje. Izročiti je moral 115 S, kolikor je kasiral, nakar sta izginila v gozdu. O dogodku je bilo obveščeno orožništvo, ki je hlapca trdo prijelo, nakar je menda obstal, da ga je k fingiranemu roparskemu napadu pregovorila njegova ljubica. Domačini, ki so se vsled tega dogodka razburjali in bali za svoje življenje, naj se lepo pomirijo, ker nas kmečke ljudi pač nobeden ne bo napadal. Zdi se nam pa čudno, da Virt ni našel domačina, ki bi mu vršil isto delo na način, ki je med našim narodom običajen.

NAŠA PROSVETA

Prošnja na vas, fantje!

Fundamenti zgradbe našega mladinskega gibanja stojijo. Fantovski dnevi, voditeljski tečaji, prosvetni članki v našem listu in predvsem izkušnja iz dosedanjega izobraževalnega dela so jih postavili. Naprej hočemo sedaj graditi, naša dobra vest nam je naš gradbeni načrt, naš mladostni idealizem gradbeni material in zdravi, polni značaji naš cilj.

Tokratna naša beseda je namenjena vam, fantje, ki ohranjate kljub vsej bedi vsenaokoli največ dobre volje in največ dovtetnosti za lepo misel. Ne vemo, li vas je deset ali sto, vemo samo, da tiči še v vsakem našem fantu kos zdravega hotenja. Tem naša prošnja!

Čutimo, da je dosedanja vsebina društvenega delovanja za naše velepomembne dneve nezadostna in nikakor v stanu, da zadovolji naša, z mladostnim idealizmom prežeta srca. Čutimo, da vleče n. pr. igra lahke in smešne vsebine kvečjemu še kot zadnja točka sicer bogatega sporeda, da izgubljajo sestanki me-

šane družbe in z govori splošne vsebine privlačno silo, da postaja vsako paradiranje brez prave duše nekam smešno. To so dejstva.

Zato se je ja rodil naš prvotni odpor proti zastarelemu načinu prosvetnega izživljanja. Pa so marsikateri kritično motrili naše novo hotenje in nam začeli očitati, da nameravamo z našim delom podminirati naša društva. Naj so brez skrbi! Društva ne bomo razbijali, nasprotno, društva, te oblastveno dovoljene organizacije nam bodo še zanaprej služile kot okvir in oblika, a slika in vsebina našega mladinskega gibanja mora nujno postati pristnejša in lepša! In trdno smo uverjeni, da je za nami vsa slovenska koroška mladina, ki ne nosi svojega narodnega prepričanja samo na jeziku marveč tudi v srcu.

Fantje, ideal mladinskega gibanja za nas bodi: zdrava fantovska družina v vsaki naši vasi in v vsaki naši župniji. Zaenkrat seveda še brez uniforme in krivcev in znakov, samo misel skupnosti in enotnosti fantov ene vasi in ene župnije v naših fantovskih srcih. Znajti se morajo vendar enkrat dobri fantje naših vasi v svojem pravem fantovskem svetu, znajti v skupni zavesti bodočih očetov in gospodarjev, znajti v vezi prijateljstva in tovarištva. Da nas ne bo družila samo slučajna igra in skupna vloga in gostilniška miza in soseščina naših deklet, marveč da si bomo ena družina pri delu in zabavi, pri molitvi in pri izobraževanju. Da si bomo prijatelji in tovariši enakih interesov v delavnik in na praznik, v cerkvi in doma in na polju. Iz take družinske skupnosti se bo rodila v nas vseh želja po notranji rasti, želja po pristnejšem izživljanju naših fantovskih let.

Li veste, fantje po Zili in Rožu in Podjuni, da je tudi vam izročena čast naših vasi, ugled vašega domačega duhovnika, čast vaših vaških deklet, vera vaših očetov in mater, dobra rast vaših najmlajših bratov in sestric? Li vam ni mar, če vlada med sosedi sovraštvo in prepir, če se tepta čast vaše vasi, zavaja vaša dekleta v sramoto, pusti vašega duhovnika osamljenega v njegovi ljubezni in skrbi za dobrobit župnije, pozablja najmlajših vaše vasi, da zaman iščejo lepe domače besede in resnega opomina dobrih vzgojiteljic! Ne pozabite, da pade senca vaše sramote tudi na vas! Na svoj način lahko pripomorete, da se izbriše vsak mladež z obraza vaše vasi in župnije. Na svoj način lahko sodelujete z duhovnikom in učiteljem, z gospodarjem in očetom, z gospodinjo in z materjo, tudi v vaših rokah so vaška dekleta in najmlajši vaški rod. Boste li sami teptali čast vaše vasi?!

Fantovska družina, ki bo ljubosumno čuvala dobro ime svoje vasi in varovala njeno čast, družina domačih fantov, ki bo delila njeno skrb in potrebo, žalost in veselje, bo eden glavnih stebrov sodobnega mladinskega gibanja tudi pri nas na Koroškem.

S. K. S. Z. za Koroška priredi s sodelovanjem sosednjih društev povodom sedemdesetletnice smrti velikega škofa in rodoljuba A. M. Slomška v Celovcu v nedeljo, dne 2. oktobra večjo proslavo s sledečim sporedom: ob 9. uri v bogoslovski kapelici slovesna služba božja s cerkvenim nagovorom. Popoldne ob 3. uri v dvorani doma rokodelskih pomočnikov. Neue Weltgasse 6, izvencerkveni spored s petjem združenih moških zborov iz Hodiš, Kotmarevasi, Radiš in Celovca, deklamacijami, prizori, govori. Društva naj pošljejo svoje zastopnike, bližnja okolica naj s številnim posepom počasti velikega slovenskega škofa!

Št. Jakob v Rožu. Izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 25. septembra v društvenih prostorih svoji mesečni sestanek. Na sporedu dva govora, deklamacije, petje moškega zbora in dva zabavna prizora. Na sestanku hočemo počastiti spomin škofa Slomška, čigar sedemdesetletnico smrti obhajamo v letošnji jeseni. Odbor se nadeja polnoštevilne udeležbe.

GOSPODARSKI VESTNIK

O socialnem zavarovanju.

2. Položaj kmetiške bolniške blagajne in zavarovalnice proti nezgodi in za starost.

Kmetiška bolniška blagajna za Koroško se nahaja v prav žalostnem položaju. Prebitki zadnjih treh let so sicer prav lepa svota, a stojijo samo na papirju, ker kmet in gozdarski

podjetnik nista mogla plačevati rednih prispevkov in so ti ostali kot tirjatve. Vsled previsokih zaostankov zapadlih prispevkov seveda tudi blagajna ne more več kriti vseh svojih obveznosti. Način ureditve bolniškega zavarovanja l. 1929 je brezdvomno mnogo škodoval misli socialnega zavarovanja sploh. Klic po odpravi bolniške blagajne je našel celo že med treznimi posestniki vedno več odmeva. Vodstvu bolniške blagajne zato ni preostalo drugega, kot da je znižalo z letošnjim letom prispevke v toliko, da jih more današnje gospodarstvo nositi. Poleg znižanja prispevkov skoroda za polovico pa se je znižalo tudi število zavarovancev za 8000 in z letošnjimi dohodki blagajna zopet ni več v stanu, da krije svoje izdatke. Uvrstitev poslov v tretji razred ni prinesla nameravanega uspeha, ker je ostala višina izdatkov za zdravnike in zdravila neizpremenjena in znižanje izdatkov za bolniško pomoč in za postrežbo v bolnici malenkostno. Kljub padajočim dohodkom pa se upravni stroški stalno zvišujejo. Na zvišanje prispevkov v sedanem položaju ni mislili in zato bo moralo vodstvo blagajne pač gledati na to, da črta del izdatkov in skrči obseg zavarovanja. Največja postojanka izdatkov so zdravniški stroški in ti rastejo z vsakim letom, četudi pada število zavarovancev. Po dolgih pogajanjih se je sicer doseglo, da se plača zdravnikom za letošnje leto le 300.000 šil. za njihovo delo, a uspeh je malenkosten. Določitev višine zdravniških honorarjev bi kot trajna uredba znala postati celo usodepolna za zavarovanje sploh. In nekaj je resnice na tem, da se zavarovanje tako dolgo ne bo moglo uživati med posle in delavce, dokler blagajna ne bo dobila tudi primerne vpliva na zdravnike, ki so v večji meri navezani na dohodke iz bolniških blagajn, da bodo ti širili in pospeševali razvoj zavarovanja v pravem smislu.

Nujna je tudi reorganizacija blagajne same, da se izenači izdatke z dohodki, in obenem tesnejša vez s posestniki, da se izključi vsaka krivica in uveljavi vsaka upravičenost. Kajti krivica, prizadeta posestniku ali zavarovancu na tem polju, odvaga drugi dve!

Še težji pa je današnji položaj koroške zavarovalnice poljedelcev, ki obsega nezgodno in starostno zavarovanje. Leta 1929. se je uvedlo obvezno zavarovanje poljedelskih delavcev za slučaj nezgode in starosti in se pri tem ni oziralo, ali so ti zaposleni pri strojih ali ne. V tem letu je koroška zavarovalnica prevzela od delavske nezgodne zavarovalnice vse tiste, ki so bili pri njej zavarovani in so od nje dobivali rento, a po novi postavi pripadli koroški zavarovalnici. Izdatki za rentnike so znašali mesečno 13.700 šil. in so se pozneje zvišali na 16.400 šil. Obenem z znižanjem prispevkov za bolniško blagajno so se znižali tudi prispevki za zavarovanje proti nezgodi in za starost. Prebitek nezgodnega zavarovanja v minulem letu je znašal 84.000 šil. Da bi se našlo ravnotežje, je predsednik Plaš predlagal na zadnji seji dež. kult. sveta, naj bi se v zavarovanje pritegnilo tudi kmetiške družine in se tako povečalo število zavarovancev za 20.000 oseb. Kmetijski zastopniki v svetu so se seveda izrekli proti temu načinu sanacije. Druga možnost rešitve bi bila v tem, da se priključi koroško zavarovalnico kakim drugim zavarovalnicam. Pa tudi ta način bi pomenil zvišanje prispevkov, ker so v drugih deželah, na p. na Štajerskem prispevki višji od naših. Pravega nasveta torej še ni. Eno je gotovo, da je zavarovanje proti nezgodam in za starost za naše gospodarstvo potrebno in dejansko razbremenjuje posestnika ali občino. Tega pa ne smemo trditi o bolniškem zavarovanju in tod bo treba radikalnega recepta za preustroj in prilagoditev sedanjemu gospodarskemu položaju. Tako se glasi mnenje strokovnjakov v socialnem zavarovanju in mi jim docela pri- trdimo.

Deset let socialno zavarovanje v avstrijskem kmetijstvu. Dne 1. septembra t. l. je minulo deset let, odkar poslujejo v Avstriji kmetiške bolniške blagajne. Kljub dolgi dobi pa so mnenja glede koristi tovrstne socialne ustanove v letih gospodarske krize povsem deljena.

Dočim se predvsem zastopniki delavnih slojev krčevito branijo vsake reakcije na staro stopnjo, v gospodarskem svetu vedno bolj prevladuje mnenje, da se imajo tudi ti zavodi močno prilagoditi zahtevam našega časa po skrajni štednji. Tudi o naši koroški bolniški blagajni krožijo vesti o njenem nevzdržnem finančnem položaju in o nujnosti temeljite upravne reforme. — Povodom svoje desetletnice priredijo blagajne v okvirju dunajskega velesejma svoj 1. dan bolniških blagajn in razstavo, ki naj prikaže njihovo delovanje in uspehe.

Nova postava o prisilni dražbi. Če je dražba kakega posestva razpisana, zamore dolžnik pri eksekucijskem sodišču doseči, da se vrši šele po šestih mesecih. Dokazati pa mora, da razpisana dražbena svota ni v nikakem rajmerju z vrednostjo posestva ali pa, da postane on po dražbi brez strehe in sredstev za življenje. V prošnji za preložitve dražbe mora dolžnik navesti tudi vse ostale prednostne tirjatve. Po sprejemu take prošnje mora sodnija zaslišati glavnega upnika in če ta dokaže, da mu nastane s preložitvijo dražbe velika gospodarska škoda, mora prošnjo zavreči. Če se gre za tirjatve javnih institucij ali zavarovalnic in zamorejo taiste dokazati, da so bili njihovi opomini v zadnjem polletju brezuspešni, se dražba ne sme preložiti na poznejšo dobo. V izrednih slučajih sme sodnija preložiti termin dražbe za celo leto, vendar mora dolžnik jamčiti za kritje obresti, letnih obrovkov itd. Prošnja za preložitve mora biti vložena najpozneje osem dni po sprejemu dražbenega edikta in prošnja za nadaljno podaljšanje termina 14 dni pred drugim terminom dražbe. Po 30. juniju 1933 se prošnje za preložitve in podaljšanje ne rešujejo več. Če zavrne eksekucijsko sodišče prošnjo za preložitve, se lahko vloži priziv. Odlok druge instance je končno veljaven. Sodnija sme na predlog dolžnika dražbo ustaviti, če najvišja ponudba ne presega $\frac{7}{10}$, pri posestvih in zemljiščih $\frac{8}{10}$ cenjene vrednosti.

O suši. Škoda po suši gre v tisoče šilingov. Vlada je obljubila denarno podporo najbolj prizadetim. V nekaterih krajih je suša tako huda, da bo treba oddati polovico živine, tod bo treba podpore v nakup krme. Slame je na trgu dovolj, primanjkuje pa sena. Kmetijski zastopniki bodo zahtevali, da se pri pošiljanju živine na Dunaj ozira predvsem na Koroško. Računa se, da bo v deželi odvišnih nad 15.000 glav živine. O zasilni akciji v pomoč najbolj prizadetim krajem še poročamo.

Preveč živine in premalo žita. Zadnja leta se je kmetom prigovarjalo, naj se vržejo na živinorejo in skrčijo pridelovanje žita na najpotrebnejše. Živina je imela razmeroma dobro ceno in se je prodajala v inozemstvo, naša velika mesta so bila navezana na uvoz mleka iz inozemstva. Nasvet je našel mnogo odmeva v kmetijskih krogih. Danes pa je položaj zopet ta, da je izvoz živine docela onemogočen in da je proizvodnja mleka prekoračila potrebo konzuma. Sicer se je mnogo storilo tudi v zadnji dobi, tako n. pr. postajajo naša mesta dober kupec naše živine. Vendar pa je gotovo, da je v Avstriji živine še veliko odveč in država bo prisiljena, da započne akcijo lastnega nakupa kot lani. Opažati je, da previdni kmetje v najnovjšem času pridelovanje žita zopet bolj obračajo in si pri tem mislijo: čim manj bo živine na trgu, tem višja bo cena in čim več bo kruha iz domače moke, tem manj bo izdatkov. Najprevidnejši od njih so še modrejši: domača kmetija mora prinašati vse, kar zamore zemlja za življenje roditi. Zato posvečajo svojo skrb tudi stranskim panogam kmetijstva: sadjarstvu, vrtnarstvu, čebelarstvu, kurjereji itd. Ta gospodarski račun menda najbolj odgovarja danim razmeram in je najsigurnejši.

Velikovški trg 14. septembra: Biki 50—60 grošev za kg žive teže, pitani voli 95—1.10, molzne krave 70—80, klavne krave 45—60, teleta 90—1.00, zaklani prašiči 1.90—2.10, plemenski 2.00—2.10, ovce 40—50. Jajca 11—12, sirovo maslo 3.20—4.00, kokoši 2.00—2.80. Pšenica 30—32, rž 24, oves 16, proso 17—18, grah 27, ajda 20, krompir 6—8, kumare 8, brusnice 40, apno 5.00—5.50, jakolka prima 20, sekunda 10—15, moštna 4—8 grošev za kg.

RAZNE VESTI

„Kristus v velemestu“, veličastni katoliški shod v Essenu v Nemčiji. Še je dosti svetlih točk v življenju nemškega ljudstva. Ena izmed najsvetlejših izza zadnjega desetletja je velika katoliška manifestacija v porurskem mestu Essenu. Zaključka se je udeležilo nad 200.000 vernikov. Govorniki so razvijali razmotrivanja, kako naj se skupno življenje prepoji z načeli novejših papeževih okrožnic. Sedanjí gospodarski svet je brez vsakega nasveta in moči nasproti strašni gospodarski krizi. Obupni klici nešteti milijonov brezposelnih in obubožanih kličejo po novem duhu. Na mesto absolutne svobode posameznika hočejo sedaj v državah postaviti diktaturo. A ne diktatura marveč sodelovanje vseh stanov v državi in vseh narodov na svetu, sodelovanje in sožitje v smislu krščanskega načela more pomagati svetu iz sedanje stiske. Treba je nove vezi med duhom in materijo, med telesom in dušo, med človekom in človekom. Enotni katoliški fronti pripada bistvena naloga pri obnovi srednje Evrope in pomirjenju sveta. — Glavni odbor katoliškega shoda v Essenu je nato sklenil, da se vrši prihodnji nemški katoliški shod na Dunaju, kjer se obenem praznuje 500 letnica sezidanja cerkve sv. Štefana in proslava 250 letnice, ko so drugič osvobodili Dunaj turškega obleganja.

Nauk o komunizmu. Ruski boljševik je razlagal poljskemu kmetu nauk o komunizmu in dejal: „Nekdo ima konja, pa ga da občini za splošno rabo občanov.“ — Kmet: „To je lepo!“ — Boljševik: „Pa recimo, da imaš ti kravo. Ali jo boš dal občini?“ — Kmet: „Prav rad!“ — Boljševik: „Ali pa tele ali kozo, ali bi ju tudi dal?“ — Kmet: „Seveda bi ju dal!“ — Boljševik: „In svinjo tudi?“ — Kmet: „Svinje pa ne.“ — Boljševik: „Zakaj ne?“ — Kmet: „To je tako: nimam konja ne krave ne teleta ne koze, svinjo pa imam. Toda kako pridem do tega, da bi drugim dajal svojo svinjo?“

Žive ribe v vreli vodi. V Dolini smrti v Kaliforniji se nahajajo mlakuže globoko pod morsko gladino. V te mlakuže se izteka vroči vreli in v tej vroči vodi živijo ribe. Ameriški prirodoslovec Hogg jih je opazoval in pravi, da ni mogel verjeti svojim očem, ko je skozi paro, ki se dviga iz vode, videl veliko število majhnih rib, ki so vesele plavale v vroči vodi. Ugotovil je, da znaša toplota vode na dnu okrog 53 stopinj Celzija, na površini pa je še toplejša. Kako pridejo ribe v vročo vodo? Edina razlaga je ta, da so živele tu, ko je imela voda še navadno toploto. Počasi so se podnebne razlike izpremenile in voda je postajala vedno toplejša. Ta izprememba se je vršila tako počasi, da so se ji ribice mogle prilagoditi.

Valutni tečaj na dunajski borzi dne 20. septembra 1932. Dinar 11,74, nemška marka 168,20, čehoslov. krona 20,96, zloty 79,30, pengö —, lira 36,96, švic. frank 136,30, franc. frank 27,70, špan. pesetas 54,60, angl. funt 24,53, dolar 706,50.

Nekaj novosti za jesenski nakup v trgovini Lilian, Celovec, 10. oktobra cesta št. 4.

Otroški predpasniki, modri tisk, velikost 3 S —90
Otroške obleke v bogati izbiri iz barhenta, žameta in tweeda za šolo više . . . . . od S 3—
Otroški čevlji, texer 20—25 . . . . . S 3—
Otroške nogavice, velikost 3 . . . . . S —30
Ženski predpasniki, iz modrega tiska . . . . . S 2-50
Ženske srajce z vstavljenimi čipkami . . . . . S 1—
Gospodinske nogavice . . . . . S —75
Šolski nahrbiniki . . . . . S 1-60
Galoše vseh velikosti samo . . . . . S 3—

Bogata izbira v otroških —
ženskih — moških telovnikih!

Velika ponudba zgornjih hlač vseh cen!

Oglejte si 16 naših izložbenih okenj!